

Mati.

(Povest. — Spisal Cvetinomiški.)

IX.

odlogarjevega Francka ni videl Hinko več v mestu. Pravili so, da je izključen iz šole in da je šel kdovekam. Zadnje čase da je popival s tovariši po gostilnah in zapravljajl očetov denar.

Oče je to seveda izvedel in je prišel v mesto, da povpraša bolj natančno, kako in kaj. Toda izvedel ni dosti. Francek se je bil potepel nekam na deželo ali še dalje, ker je imel denar.

Na Hinkovem stanovanju ni bilo več Dolničarjevega Stanka. Preselil se je bil drugam samo zato, da bi pokazal, kako malo mu je za Hinka.

Samo Tonček je bil še med prejšnjimi študenti v isti izbi. Čepel je pri knjigah, oči srepe in strmeče; cel dan je študiral in še pozno v noč.

Hinko se je poprijel temeljito učenja, in kakor prej, je bil tudi sedaj Tončkov najboljši prijatelj.

Dobil je dečka, ki ga je poučeval, in tako je že lahko skrbel samzase. Ko je pisal domov materi, da se ji ni treba več tako ubijati, je mati pokleknila in zahvalila Boga.

Hinko je študiral in kazal veliko veselja do učenja.

Mati je prišla često v mesto in je prinesla s seboj vedno kaj za Hinka.

»Ná, lačen si gotovo! . . . Tu imaš nekaj kruha, tu hruške, tu jabolka. Kar jej, pa priden bodi vedno.«

Ko je mati odhajala, jo je spremljeval Hinko iz mesta do polja in se je vračal ves vesel in poživljen na stanovanje.

Tako so tekli dnevi v sreči in zadovoljnosti. Kamočkoli se je Hinko ozrl, povsod je videl uspeh. In trpljenje, ki ga je prenašal, mu je postalo lahko in domače.

Tuintam mu je poslala mati še kaj denarja.

»Vem, da si potreben,« mu je pisala. »Tiste kronice, ki si jih prislužiš, gredo hitro in še stradati moraš včasih, ti revček . . .«

Neizmerno je ljubil Hinko svojo mater, ko mu je tako pisala, in pri srcu mu je bilo mило, če se je spomnil na njeno tiho obličje.

Kakor blisk je bežal dan za dnem, teden za tednom.

Hinko je čutil, da se mu odpira pot v življenje in da ni dolgo do tistega časa, ko se bo treba odločiti, kam in kod. Spominjal se je Milkinih besedi in vedel je natanko, kam bo šel in kod bo hodil. Nobenega dvoma ni bilo več v njegovem srcu, nobene hude misli v njegovi duši. Začrtana je stala pred njim vsa pot, jasna in brez ovinkov vse življenje.

S Tončkom je občeval Hinko res kakor pravi prijatelj in razodeval mu je vse svoje misli in želje. In Tonček je bil teга vesel, tudi sam je mislil ravnotako kakor Hinko.

Ko je bil Hínko o Božiču doma, se je zgodilo na Solnčancu nekaj neverjetnega. Podlogarjev Francek se je povrnil domov k očetu; oče pa ga je pretepel in mu rekel, da je potepuh in tat, ker mu je zaklatil toliko denarja kar tjavendan. Francek je pohajkoval po solnčanskih krčmah, in ker mu ni hotel dati oče zadosti denarja, je bil razcapan in raztrgan kakor berač. Kadil je še vedno cigarete in je pljuval po tleh. Zelo je zrastel, telo je bilo vitko in suho, obraz zlobnospačen in oči hudobne.

Hínko je šel po cesti skozi Solnčanec, in takrat so se odprle duri krčme. Napolnjen je stopil Francek na cesto in omahoval je na vse strani. Ko je zapazil Hínka, se je odkril in se je zakrohotal.

»Si še živ? . . . Ali ti nočeš piti? Poglej, kako sem jaz vesel in srečen! Ne delam nič, ne učim se nič, pijem in vriskam pa vedno.«

Govoril je sunkoma, okrenil se je naglo in je odkobalil po cesti naprej . . .

Hínko je odšel domov, kjer je sedela pri peči mati z očali na nosu in je prebirala sveto pismo. Tu se je Hínko najrajši pogovarjal in se zabaval. Boljše družčine in lepšega razvedrila si ni mogel misliti nikjer drugje.

Vrnil se je Hínko kmalu nazaj v mesto in se je učil naprej. Pred njegovimi očmi je stala sveta slika — mati, in ta slika mu je bila ljubša od vseh, kar jih je bil kdaj videl v svojem življenju. Skrbno je pazil, da je ni zamazal te slike, niti praška ni trpel na nji.

Delal je neumorno, in ponoči v spanju mu je često stopala materina slika tako živo pred oči, tako jasno in razločno, da je iztegnil roké in poklical s tihim, plahim glasom:

»Matil!«

Vedel je dobro, kaj mu je mati, in zato je delal neumorno.

Koliko je morala pretrpeti ta revica zanj; koliko noči je prebdela, samo da si je prislužila s kakšnim delom tiste uboge potrebne vinarje! In še vedno trpi zaradi njega, še vedno! . . . Matil!

Vse je spoznal Hínko naenkrat, in ljubezen do matere mu je gorela še z večjim ognjem kakor prej.

Koncu šolskega leta je šel Hínko domov na Solnčanec. Mati je bila še sedaj vsak dan na polju, zvečer pa je prebirala pri luči sveto pismo.

Med sabo sta se mati in sin zelo rada razgovarjala. Mati je tudi vedno skrbela, da je imel sin o pravem času kavo ali čaj na mizi. Tiha vdanost, ki je sijala z njenih lic, se je razodevala tudi v njenih besedah. S Hínkom je bila tako prijazna kakor takrat, ko je bil še otrok, ko ga je peljala prvič v cerkev in na božjo pot Matere božje, na strmo Ključevico za Solnčancem.

Nekega večera po delu sta sedela v vrtu na klopici.

»Povej mi, Hínko,« se je sklonila mati k njemu, »ali si že mislil kdaj na prihodnost? Čisto odkrito mi povej; saj veš, stara sem in težko bom dočakala . . .«

Hinko je razumel čisto natanko materine besede in čutil je v njih neko posebno prošnjo, tiho, ponižno . . .

Oklenil se je matere in jo je poljubil na lica.

»Mati, ne bojte se! Vem, kje je moja pot. Vem dobro, in zato ste lahko brez skrbi. Tako bom storil, kakor sem bil obljubil Milki pred njeno smrtjo. In sedaj veste vse, kako mislim . . .«

Mati je sklenila proseče roke in njen pogled je bil tako topel in hvaležen.«

»Bog, izpolni mi to edino željo! . . . Potem rada umrjem . . .«

Menila sta se potem zopet o drugih zadevah, tesno skupaj, lica tik lic, tako da sta čula drug od drugega vsak utrip srca. Sladko in milo je bilo Hinku ob materi, ko se je tako menil z njo.

Počitnice so hitro minevale in Hinko je moral v šolo. Z lahkim srcem je šel, in ko je bil v mestu, mu je bilo še vedno dobro in mehko pri spominu na mater.

Ko je bil Hinko že mesec dni v mestu, je stopal popoldne po šoli po ulicah in naenkrat je stal pred njim Dolničarjev Stanko.

»Kaj pa ti tukaj? Še nisi umrl, otročè čmerikavo? . . . Mislil sem, da si že davno v grobu, pa strašiš še vedno ob belem dnevu poštene ljudi.«

Zavist in nevoščljivost sta govorili iz teh Stankovih besedi.

Hinko je zapazil, da ima Stanko čevlje luknjaste in da ni oblečen več tako gosposko kakor nekdanj. Ko mu je podal roko, je videl tudi, da je njegov palec ves obžgan od slabih ogrskih cigaret.

»Ali ne hodiš več v šolo?« ga je vprašal Hinko.

Stanko je vzel cigareto iz ust in se je zasmel.

»Ti in tvoja šola! Misliš, da sem neumen, da bi se učil? . . . Za pisarja sem na pošti in si služim denar. Če ga pa še ni zadosti, spišem kak podlistek . . . Imenitno življenje je, ti povem!«

Kakor bolesten spomin, je šinilo mimo Hinkovega srca.

»Pa kako je to, da si šel za pisarja? Zakaj nisi ostal rajši v šoli?«

»Zakaj da nisem ostal rajši v šoli?! Ljubilo se mi ni; rekel sem adijo in sem šel.«

Okrenil se je.

»In ti?«

»Bo že . . . po stari navadi . . .«

»Kajne, prejšnji otrok si še . . . Pozdravljen!«

Odhitel je po ulici in je izginil v gneči . . .

Kakor okamenel je stal Hinko nekoliko časa na istem mestu. Grenka misel je planila mimo njega. Oba prešerna obraza, Franckov in Stankov, sta vzplavala pred njim. To sta bila tista obraza, ki sta stala nekoč visoko nad njim in zrla z nasmehom nanj in ki sta se sedaj nanagloma omračila in povabila suženjske oči.

(Nadaljevanje.)

